FF

FRI FAGBEVEGELSE
organ for
Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr.15. 5. årgang. 13. april 1945.

Våre mål.

I den proklamasjon fra Hjemmefrontens Ledelse som ble sendt ut i mai ifjor heter det bl.a.: "Det vi önsker å klarlegge er de særlige norske forhold, som vi alene har ansvar og herredömme over. Heller ikke på dette området er det ennå mulig å gå i detalj. Etter vår grunnlov er det folket selv som skal stikke ut den politiske kurs, etter fritt ordskifte, gjennom alminnelige valg så snart etter våpenstilstanden som det er teknisk mulig. Men visse hovedpunkter kan stilles opp, som et uttrykk for de önsker, håp og krav som alle gode nordmenn er nådd fram til gjennom kampårene:

1. Et fritt og uavhengig Norge.
2. Öyeblikkelig og full gjenopprettelse av demokratiet, ytringsfriheten, rettssikkerheten og frie valg.
3. Oppheving av alle politiske lover, forordninger og andre bestemmelser som er utferdiget etter tysk ordre eller i tysk interesse. Administrative avgjörelser, dommer utnevnelser o.l. som skyldes tyske eller NS-myndigheter, pröves på helt fritt grunnlag av lovlige norske organer.
4. Öyeblikkelig löslatelse av alle politiske fanger og gjeninnsetting av offentlige tjenestemnn som er fjernet fra sine stillinger av okkupasjonsmakten eller på foranledning av den eller av NS. Oppreising og erstatning i den utstrekning det er mulig for dem som er blitt særskilt skadelidende som fölge av inngrep fra okkupasjonsmaktens eller fra NS'side.
5. NS-medlemmer eller andre som har skadet norske interesser eller skaffet seg uberettiget vinning under samarbeid med okkupasjonsmakten, straffes etter rettergang i betryggende former. Uberettiget krigsgevinst inndras til fordel for statskassen.
6. En målbevisst vidsynt politikk med sikte på: A) å trygge vår frihet, folkestyret og de demokratiske rettighetene, B) å gjenreise landets ökonomi og produksjonskraft, snarest mulig å sikre de nödvendige tilförsler utenfra og legge forholdene tilrette for å utnytte fullt ut våre naturrikdommer og skaffe arbeid til alle. C) å fremme solidariteten mellom klasser og befolkningsgrupper, og D) medvirke aktivt til det mellomfolkelige arbeid for å bygge opp en internasjonal rettsorden, fremme varebytte landene imellom og skape grunnlaget for en varig og rettferdig fred."

I tilslutning til proklamasjonen sendte regjeringen ut fölgende: "Regjeringen gir sin fulle og hele tilslutning til dette oppropet. Det er i det beste samsvar med de uttalelser, henvendelser og opprop som regjeringen i disse 4 årene over London radio har latt gå ut til det norske folk.."

Vi skal senere komme tilbake til et par av punktene i proklamasjonen.

Norsk Jernbaneforbunds formann, Ludvik Buland, er död

I tysk fangenskap nær 52 år gammel. Det var sikkert med blannede fölelser at Buland i 1940 gikk med på å fungere som viseformann i Landsorganisasjonen. Han hadde et godt navn innen fagbevegelsen og forsto at det hverken var edle motiver eller varme fölelser som gjorde at tyskerne ville ha ham med i ledelsen. Meget hurtig ble også forholdet mellom ham og tyskerne ytterst spent. Både tyskerne og quislingene ble mer og mer rasende over at Buland sammen med Hansteen og andre - tross et veldig ytre press - klarte å manövrere også hele den legale del av fagbevegelsen over i klar oppsisjon mot den nazistiske nyordningen, Da det ikke gikk hverken med trusler eller lokketoner, grep tyskerne i avmektig raseri til sitt gamle middel: Terror. Buland ble dömt til döden, men straffen ble omgjort til livsvarig fengsel. Oppholdet i det tyske tukthuset tok sterkt på Bulands krefter. Nå som seieren er så nær, föles det dobbelt bittert at han ikke fikk vende tilbake til Norge. Vi hedrer hans minne best ved å gjöre vårt ytterste i kampen for et fritt Norge og en fri fagbevegelse.

Lönns- og arbeidsvilkårene i det befridde Norge.

Vi fortsetter idag offentliggjöringen av enkelte avsnitt av regjeringens provisoriske anordning om lönns- og arbeidsvilkår. § 11, 1. del, lyder slik:

1. Bedrifter som i löpet av en tariffperiode inntrer i N. A. F.

Disse går inn under bestående tariffavtale mellom organisasjonene for bedrifter av samme art, dersom N.A.F. eller A.F.L begjærer det. Oppstår tvist om hvor vidt bedriften er av samme art, avgjöres denne av Arbeidsretten. Når det gjelder bedömmelsen av bedriftens art, skal det tas omsyn til dens drift og arbeidsforhold, og til arten og utföringen av det arbeid som i tilfelle blir underlagt tariffen. Bedriftens betegnelse skal ikke være avgjörende. Kan det henvises til flere tariffavtaler, skal avtale for gruppe av bedrifter i samme by eller distrikt benyttes. Hvor vedkommende tariffavtales lönnssatser (dag-uke-måneds eller prosentlönn eller akkordsatser) ikke naturlig kan anvendes umiddelbart, forhandles overensstemmende med § 10 (denne § gjelder lönns- og arbeidsvilkårene i offentlige virksomheter, hvor vedkommende offentlige myndighet overtar Arbeidsgiverforeningens gjöremål). Oppnås herunder ikke enighet, avgjöres tvisten av en nemnd som i punkt 2 fastsatt (vedr. pkt. 2, se neste nr. av FF). - Er en nyinnmeldt bedrift bundet av særoverenskomst, blir denne gjeldende inntil den er brakt til utlöp. Foreligger det ved innmeldingen av en bedrift plassoppsiing i anledning av revisjon av bedriftens overenskomst, kan den annen organisasjon motsette seg at den mellom vedkommende organisasjon og N.A.F. gjeldende tariffavtale automatisk kommer til anvendelse, dersom denne nå inneholder hjemmel for det. - Bestemmelser i någjeldende tariffavtaler om riksmeglingsmannens fastsetting av lönnssatser for nyinnmeldte bedrifter eller for tidligere innmeldte bedrifter, hvor lönnssatser ikke er fastsatt, blir fortsatt gjeldende inntil bestemmelsene er brakt til opphör.

9. april

ble i London feiret ved en felles norsk-dansk höytidelighet i det ærværdige Westminster Abbey. Biskop Fjellbu og den danske presten Sandbæk talte. - I anledning av 5-årsdagen for det tyske overfallet, sendte en rekke fremtredende menn hilsener til det norske folk, deriblant kong Håkon, president Roosevelt, utenriksminister Eden, erkebiskopen av Cantebury og utenriksminister Trygve Lie.

Nazistenes siste ferd.

Quislinger i verden vide
er idag nervöse blitt -
og de syn's det er på tide
at de kanskje flytter litt.

Det er ingen sak å flytte
når man vet hvor man skal hen.
Hvilket hus og hvilken hytte
kan gi ly for disse menn?

Hitler er en far for sine
han vil ha dem alle hjem.
Ingen sorg og ingen pine
skal få lov å ramme dem.

Alle er de eingeladen
- vanlig antrekk, kistekler!
til hans gods i Berchtesgaden.
Ingen fare truer der.

Store ånder mötes atter
Quisling, Musse og Laval.
Begerklang og spök og latter
fyller Hitlers "Feldherr'n-hall."

Her er mat for flere uker.
Ät og drikk - ta alt med ro!
For hver flaske vin de sluker
vokser deres seierstro.

Da slår Hitler hardt i bordet:
"Jeg har fått en god idé.
Under jorden! Det er ordet.
Heil og Hoch! Hver mann går me!"

Löfter så mot sky'n sin kikkert
"Achtung! Achtung! Tusen fly!
Satans hus er bombesikkert
- han vil sikkert gi oss ly.

Oss kan intet mere hende.
Synd på dem som blir igjen!
Store Satan, venn og frende,
- her er dine siste menn!"

Dorian Red. (I Norges Nyt

Det forekommer oss at rimet kan synges på flere melodier, f. eks. "Tyven, tyven" - eller Stanka Rasin. Men la ikke Gestapo höre noe - de tåler ikke spök der i går'n nå.

F r o n t s i t u a s j o n e n.

Den allierte sluttoffensiven på vestfronten fortsetter i samme rivende tempo. Störst fart har den nå på nordfronten, i Montgomerys avsnitt. Denne armegruppen har i löpet av uken avskåret de resterende tyskere i Nederland, erobret Hannover, innringet Bremen og truer nå Emden. I Holland er 100.000 tyskere nå innesluttet. Sensasjonen er onsdagens 90 km framtykking til Elben like ved Magdeburg. Han står her bare 100 km. fra Berlin og ca. 150 km fra Sjukows vestligste punkt. Montgomerys enorme materialinnsats har fullstendig rendt det tyske forsvaret overende. Og da terrenget i dette avsnitt fortsatt er utmerket egnet til pansørframstöt, er det trolig at vi her kan vente nye sensasjoner. Men det er en selvfölge at etter slike rekordartete framstöt må det för eller senere inntre en kortere pause.

På midtfronten har Patton i uken som gikk vesentlig vært opptatt med å sikre tilförslene og omgruppere styrkene. Nå er han imidlertid på ny kommet i raskere bevegelse. Han kjemper nå allerede på riksveien til Leipzig öst for Erfurt. Avstanden til den gamle tsjekkiske grensen er 60 km. I det hele ruller amrikanerne nå fram over en 200 km bred front fra Braunshweig til Bayreuth.

Russernes midtfront er nå oppladet til bristepunktet, og det er lenge siden man begynte å vente på at de skulle sette seg i bevegelse. Men tyskerne har 100 divisjoner oppmasjert til forsvar av linjen Stettin-Schlesien så det er naturlig at russerne tar seg tid til grundige forberedelser i dette avsnittet. I mens har Malinowski og Tolbuchin på sörfronten praktisk talt tatt Wien og fortsetter videre vestover og nordover inn i Österrike. Det synes som om Malinowskis hensikt er å bryte seg videre nordover i Mähren og Böhmen og på den måten å komme i ryggen på de tyske styrkene ved Ostrava. Framrykkingen på sörfronten er under en hver omstendighet en alvorlig trussel for tyskernes stilling i hele resten av det besatte Tsjekoslovakia.

Mens de alliertes planer og mål er åpenbare, begynner tyskernes håpløse krigföring å bli mer og mer uforståelig og vilkårlig for hver dag. Det finnes ikke lenger noen samlet strategisk plan hverken i motstanden eller i tilbaketrekningene. Transportnettet er så ödelagt at noen troppeforflytninger i större målestokk er umulig. Följen er at hver enkelt armegruppe må greie seg som best den kan. Noen overgir seg mannjevnt, andre trekker seg tilbake i hui og hast, men det er også store enheter som biter seg fast og kjemper en hensiktslös kamp til siste mann. Det eneste sted hvor man hittil har kunnet spore en vilje til aktiv innsats mot nazismen, er i Österrike. Det meldes at studenter og arbeidere her har ytet russerne en fremrakende stötte.

Slik bevegelse som det nå er kommet over frontlinjene blir våre angivelser bare omtrentlige, men vi resumerer situasjonen slik:

VESTFRONTEN: Kanadierne har gått over Ijsselelva etter å ha renset Deventer. I Nord-Holland står en polsk pånserdivisjon ca. 15 km fra Nordsjöen. 2.brit. arme möter liten motstand i Oldenburg som er pass ert. Avstanden til Hamburg er mindre enn 60 km etter at troppene har nådd Aller. De panserspisser som rykker mot Magdeburg har omgått Braunshweig. General Hodges står ca. 70 km fra Leipzig på sitt avsnitt. Fronten går så i en stor bue öst for Erfurt og svinger vestover til området over Coburg mellom Würzburg og Nürnberg, over Crailsheim til området vest for Stuttgart.

ÖSTFRONTEN: Praktisk talt hele Wien er nå på russernes hender. Tolbuchin går mot Linz og Salzburg. Han er allerede over 60 km vest for Wien. I nord har Malinowski tatt Trantchin, 128 km N.Ö. for Bratislava. Midtfronten fortsatt stille. I Königsberg ble det tatt 92.000 fanger og 32.000 tyskere falt.

Under et Lancasterangrep på Kiel ble slagskibet admiral Scheer truffet og ligger kantret på havnen. Dette var tyskernes nest siste slagskib. De har nå bare igjen slagskibet admiral Lützow.

"Fylkesförer" Rogstad, böddelen fra Trondheim, er utnevnt til sjef for statspolitiet. Han skal tiltre 24. april. Det betyr öket terror og for oss - öket kamp.

Konrad Nordahl om verdenskongressen.

Formannen i A.F.L., Konrad Nordahl, som for tiden er på besök i Stockholm, uttaler bl.a. följende om sine inntrykk fra den faglige verdenskongress: Resultatet av Londonmötet er atskillig bedre enn man kunne vente i betraktning av så mange uensartede oppfatninger og forskjellige forutsetninger som deltakerne kom til mötet med. De fargede representantene utgjorde et særlig friskt innslag - jeg vil gjerne understreke at de snakket helt fritt. C.I.O. representantene fra USA var alle sammen praktiske fagforeningsfolk, som sikkert vil kunne yte verdifullt arbeid i den internasjonale fagbevegelse. Russerne var alle sammen beskjedne, sympatiske og liketille karer som ga det aller beste inntrykk. - Jeg har det håp at det vil lykkes å finne utvei til å skape en enhetlig internasjonale på grunnlag av den gamle faglige internasjonale, eller i hvert fall i vennskapelighet med den. - Det hersket fullstendig enighet på kongressen om at arbeiderbevegelsen bör være representert på San Fransisco-konferansen og de andre fredskonferansene.

N o r g e s - N y t t.

Norges tap under krigen

bl. oppsummert i en radiotale av Per Monsen söndag. Han nevnte bl.a. at det hittil offisielt er henrettet 324 nordmenn, men minst like mange er drept i stillhet. Vi har hittil mistet 2-300 flygere, ca. 3.000 sjömenn og 600 mann i marinen. (marinen har nå en besetning på ca. 7.500 mann).

Gjenreisingsarbeidet i Finnmark

ble skildret av statsråd Frihagen i London Radio for leden. Han fortalte bl.a. at man hittil har gått ut fra de rasjoner som gjaldt för befrielsen, men en öking vil snart bli gjennomfört. Tidligere har det offisielt vært meddelt at forsyningene til Finnmark var sikret for lang tid fremover. Vareprisene fastsettes av et prisnoteringsutvalg. De varer som sendes fra England har dog regjeringen bestemt at prisene skal være som for tilsvarende varer för befrielsen. Regjeringen har sörget for nödvendig kreditt og har samtykket i at alle mennesker skal få hva de trenger uten omsyn til deres evne til å betale. - Hovedspörsmålene når det gjelder gjenoppbyggingsarbeidene er en effektiv administrasjon, materialtilförsler og finansiering. Vi har oppnevnt en fylkesarbeidsnemnd som har fått fullmakt til å lede alle gjenoppbyggingsarbeidene i fylket. Den fordeler arbeidskraft, materialer og redskaper slik at alt kommer til best mulig anvendelse. Et bygningskontor er opprettet under ledelse av en reguleringsarkitekt og en distriktsarkitekt. Krigsskadetrygden har meget å gjöre og det er opprettet et eget kontor for regulering og taksering av all krigsskade. Staten har krigsrisikoen for fiske og fangstfartöyer. Videre er det opprettet kontorer for veivesen, telegraf og telefon, landbruksadministrasjon, fyrvesen og fiskeriinspektorat. - Den verste bolignöden avhjelpes ved bygging av midlertidige hus, en stor del materiale til dette er sendt fra England. Når transportforholdene tillater det, kommer det ferdigbyggede trehus fra Finnland og bygningsmaterialer fra Sverige. A/S Sydvarangers anlegg er ödelagt av tyskerne, men nye maskiner blir skaffet. Regjeringen har ellers i prinsippet vedtatt at intet godkjent gjenoppbyggingstiltak skal hemmes på grunn av manglende finanser.

Statspolitiet tar stikkpröver

på all innenlandsk post. Skriv derfor aldri noe som kan bringe deg eller andre i klörne på Stapo! - Skravleböttene er fremdeles blant Stapos beste hjelpere. Om du vet noe så husk at det er bedre å holde kjeft og gå for å være idiot enn å snakke og dermed fjerne enhver tvil! Krigen er ikke slutt for oss enda, de hardeste prövelser ligger kanskje foran oss. Vær modig, men forsiktig!

Kort Nytt: Palmesöndag undersökte 300 mann alle hytter på Sjusjöen - negativt resultat. - Tyskerne torpederte Fylkesbåtenes "Kommandören" ved kaia i Bergen natt til langfredag. Det ble gjort av noen fulle gaster ombord på en schnellbåt som lå på den andre siden av Vågen. 11 gaster skal være skutt - Også i og omkring Bergen var det livlig virksomhet i påsken av Gestapo og Hird, som underökte pass o.l. I Vossetraktene ble folk jaget hjem fra hyttene.

Trykkfeil: I siste FF sto om et hjemmestyrkekup i Voss. Det var ved Moss.

Norsk arbeidsmannsforbund fyller idag 13. april 50 år. Jubileumsfestlighetene får utstå til forbundet blir reorganisert og vi igjen får en

FRI FAGBEVEGELSE.